

Utjecaj udruga na lokalnu zajednicu

Žulj, Elena

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:288969>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-05**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U
OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA KULTURU, MEDIJE I MENADŽMENT
SVEUČILIŠNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ KULTURA,
MEDIJI I MENADŽMENT

ELENA ŽULJ

**UTJECAJ UDRUGA NA LOKALNU
ZAJEDNICU**

ZAVRŠNI RAD

Mentor: doc. dr. sc. Damir Šebo

Osijek, 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TEORIJSKI DIO	2
2.1. Utjecaj udruga u razvoju civilnog društva i lokalnih zajednica	2
2.2. Pojam i funkcija udruga unutar civilnog društva	3
Slika 1. Nestalne granice civilnog društva	3
2.2.1 Pojam lokalne zajednice	5
2.2.2. Povijesni razvoj udruga	6
2.2.3. Novija povijest	7
2.2.4. Načelo supsidijarnosti	8
2.2.5. Razvoj modernih i neprofitnih organizacija	8
3. EMPIRIJSKI DIO	9
3.1. Opis tijeka istraživanja i uzorka	9
3.2. Studentske udruge	10
3.2.1. CroMSIC	10
3.2.2. IAESTE	12
3.3. Humanitarne i udruge za zaštitu životinja	14
3.3.1. Hrvatski Crveni križ	15
3.3.2. Udruga Pobjede	18
3.4. Edukativne i udruge civilnog društva	22
3.4.1. PRONI Centar za socijalno podučavanje	23
3.4.2. DKolektiv - organizacija za društveni razvoj	26
3.5. Ekološke i kulturno umjetničke udruge	31
3.5.1. Udruga PLANTaža	31
4. ZAKLJUČAK	35
5. LITERATURA	36
6. PRILOZI	37
6.1. Popis slika	37

SAŽETAK

Ovaj završni rad analizira ulogu udruga u lokalnoj zajednici stavljajući fokus na obrazovanje, humanitarne inicijative, ekologiju te druge sfere društvenog djelovanja. Cilj rada istražiti je na koji način udruge doprinose društvenom kapitalu, zajedničkoj koheziji i kvaliteti života te identificirati ključne čimbenike koji utječu na njihovu uspješnost i održivost. Unutar rada kombinira se teorijski pristup i empirijsko istraživanje u kojem su provedeni intervjui s članovima i vodećim osobama različitih udruga kako bi se dobili uvidi iz prakse. Empirijski dio rada analizira stvarne utjecaje tih udruga na specifične segmente lokalne zajednice te procjenjuje njihove izazove i postignuća. Udruga IAESTE omogućava međunarodnu mobilnost studenata, dok CroMSIC promovira zdravstvenu edukaciju. PLANTaža doprinosi ekološkoj svijesti i kulturnom obogaćivanju, a PRONI centar i DKolektiv pružaju edukativne programe za mlade. Udruga Pobjede zbrinjava napuštene i zlostavljane pse, pružajući humanitarnu pomoć. Provedeni intervjui ističu važnost navedenih udruga u podizanju kvalitete života i socijalne uključenosti. Rezultati pokazuju da udruge imaju značajan utjecaj na socijalnu uključenost, pružanje podrške ranjivim skupinama, očuvanje okoliša i poticanje aktivnog građanstva. Zaključeno je da uspješnost udruga ovisi o mreži podrške, financijskoj stabilnosti, suradnji s lokalnim vlastima te aktivnom uključivanju članova zajednice. Održiva strategija razvoja udruga ključna je za dugoročni napredak zajednice.

Ključne riječi:

Udruge, lokalna zajednica, održivost, socijalni utjecaj, građanski angažman.

SUMMARY

This thesis analyzes the role of associations in the local community, focusing on education, humanitarian initiatives, ecology, and other areas of social activity. The goal is to examine how associations contribute to social capital, community cohesion, and quality of life, while identifying key factors influencing their success and sustainability. The research combines theoretical analysis and empirical data through interviews with members and leaders of various associations. The empirical section evaluates the real impact of these associations on specific segments of the local community, assessing their challenges and achievements. The IAESTE association facilitates international student mobility, while CroMSIC promotes health education. PLANTaža raises environmental awareness and fosters cultural enrichment, and both PRONI Center and DKolektiv provide educational programs for youth. The Pobjede association cares for abandoned and abused dogs, offering humanitarian aid. The interviews emphasize the importance of these associations in improving quality of life and promoting social inclusion. The results indicate that associations significantly impact social inclusion, support for vulnerable groups, environmental conservation, and the encouragement of active citizenship. It is concluded that the success of associations depends on support networks, financial stability, cooperation with local authorities, and active involvement of community members. A sustainable development strategy for associations is crucial for the long-term progress of the community.

Keywords: Associations, local community, sustainability, social impact, civic engagement

1. UVOD

Udruge predstavljaju ključne aktere unutar civilnog društva i doprinose razvoju lokalnih zajednica provođenjem različitih aktivnosti. Ovaj završni rad bavi se analizom utjecaja udruga na lokalnu zajednicu, s posebnim naglaskom na njihovu ulogu u obrazovanju, humanitarnim inicijativama, ekologiji i drugim sferama društvenog djelovanja. Cilj rada definirati je one ključne čimbenike koji mogu utjecati na uspješnost udruga i njihovu održivost u zajednici. Također, unutar rada istražuje se na koji način lokalne udruge utječu na zajednicu, na koje mogućnosti i prepreke nailaze u svom radu te koliko su važne za rast međugeneracijske suradnje, kulturne raznolikosti i građanskog aktivizma. Nastojat će se odrediti i važni elementi koji utječu na dugovječnost udruga u zajednici kao i na njihovu razinu uspjeha.

U prvom dijelu rada teorijski se obrađuju temeljni pojmovi i funkcije udruga i civilnog društva, uz analizu povijesnog razvoja tih organizacija te načela supsidijarnosti, koje u suvremenom kontekstu naglašava važnost decentralizacije i samostalnosti lokalnih aktera. Razvoj modernih neprofitnih organizacija detaljno je analiziran na temelju relevantne literature, uključujući knjige, znanstvene članke i stručne radove.

Empirijski dio istraživanja proveden je polustrukturiranim intervjuima s predstavnicima različitih udruga, pri čemu su obuhvaćeni studenti, humanitarni radnici, ekološki aktivisti te akteri iz civilnog sektora. Intervjui pružaju uvid u osobna iskustva sudjelovanja u radu udruga, motivaciju za pristupanje te specifične izazove i postignuća u djelovanju. Cilj je ovog istraživanja konkretnim primjerima i analizom prikupljenih podataka uvidjeti stvarni doprinos udruga razvoju lokalne zajednice. Takva metodologija omogućit će ne samo razumijevanje općeg konteksta djelovanja udruga, nego i dati konkretne primjere iz prakse.

Odabrana tema proizašla je iz osobnog iskustva u radu s udrugama te prepoznavanju njihove nezamjenjive uloge u društvenom napretku.

2. TEORIJSKI DIO

Unutar ovog dijela rada razmotrit će se utjecaj sudjelovanja u udrugama sa psihološkog aspekta, pri čemu će se analizirati kako takvo sudjelovanje djeluje na pojedinca i društvo. Također, bit će prikazan povijesni razvoj civilnog društva, uz poseban naglasak na ključne elemente koji ga definiraju. Razvoj neprofitnih organizacija bit će detaljno obrađen kako bi se pružio uvid u njihovu ulogu i značaj u društvenom kontekstu.

2.1. Utjecaj udruga u razvoju civilnog društva i lokalnih zajednica

U istraživanju Briana D. Christensa i Cynthie S. Lin, utvrđeno je da sudjelovanje u zajedničkim organizacijama jača osjećaj pripadnosti, socijalne kohezije i psihološkog osnaživanja. Prihodi imaju moderirajuću ulogu, pri čemu osobe s nižim prihodima imaju veću korist od zajedničke podrške u smislu osnaživanja.

Istraživanje pokazuje da udruge doprinose jačanju socijalnog kapitala unutar lokalnih zajednica kroz suradnju i umrežavanje članova. Sudjelovanjem u aktivnostima, članovi razvijaju osjećaj pripadnosti i identiteta u zajednici, što im pomaže u prevladavanju socijalnih izazova. Udruge omogućuju i pristup resursima i informacijama, čime se olakšava razvoj kolektivne moći i povećava sudjelovanje građana u donošenju odluka.

Istaknuto je da sudjelovanje u udrugama povećava osjećaj djelotvornosti kod pojedinaca kroz socijalnu podršku i zajednički identitet, što je od iznimne važnosti za osobe nižih prihoda jer im osnaživanje kroz mreže podrške pomaže u suzbijanju ekonomskih nepovoljnosti. Udruge svojim aktivnostima doprinose smanjenju nejednakosti i potiču građanski angažman. Udruge u ulozi pružanja socijalne podrške jačaju emocionalnu stabilnost pojedinaca, osobito među marginaliziranim skupinama. Udruge stvaraju mreže podrške koje povećavaju socijalnu povezanost, omogućavajući članovima da dijele resurse, iskustva i rješenja za zajedničke probleme. U lokalnim zajednicama s nižim prihodima, udruge mogu služiti kao kanali za mobilizaciju zajedničkih resursa i kreiranje strategija za ekonomski razvoj.

Nadalje, istraživanje naglašava kako udruge omogućuju pojedincima da utječu na odluke unutar zajednice, čime se jača psihološko osnaživanje. Posebno kod osoba s nižim prihodima,

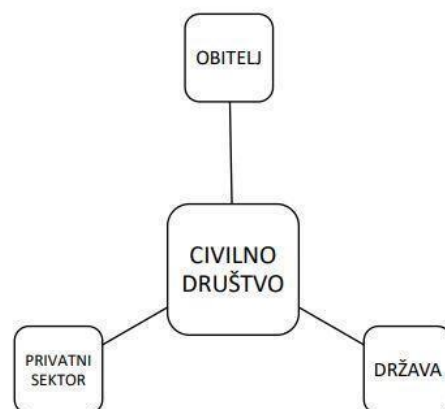
osjećaj da su njihove potrebe i glasovi prepoznati, dodatno osnažuje njihovu psihološku dobrobit. Udruge povezuju socijalne i ekonomske skupine te povećavaju otpornost zajednice. Osim socijalnih funkcija, udruge doprinose političkom osnaživanju lokalnih zajednica. Sudjelovanjem u procesima donošenja odluka, građani stječu osjećaj odgovornosti i kontrole nad politikama koje utječu na njihovu svakodnevicu. Taj je proces posebno značajan za ranjive skupine jer im daje platformu za izražavanje potreba i interesa te povećava njihovu participaciju u lokalnoj vlasti i društvenim promjenama, čime se smanjuje društvena isključenost.

2.2. Pojam i funkcija udruga unutar civilnog društva

Definicija civilnog društva evoluirala je tijekom europske povijesti, ali nakon stvaranja nacionalnih država, civilno društvo jasno je definirano kao pravno društvo u kojem su vladari i oni kojima se vlada zapravo podložni zakonu, koje se temelji na društvenom ugovoru (Bežovan, 2005).

Prema Jensenu (Bežovan i Zrinščak, 2007), riječ je o društvu građana te njihovih ideja i inicijativa koje imaju vlastiti ustroj, vlastitu upravu i neprofitni status.

Treba napomenuti da postoje značajne razlike u mišljenjima oko definicije sintagme civilno društvo, dok većina definicija te sintagme ima pojmovne sličnosti.

Slika 1. Nestalne granice civilnog društva

Izvor: (Bežovan i Zrinščak, 2007:19)

„Udruge su svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba, koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, te ekološka, humanitarna, informacijska, kulturna, nacionalna, pronatalitetna, prosvjetna, socijalna, strukovna, športska, tehnička, zdravstvena, znanstvena ili druga uvjerenja i ciljeve, a bez namjere stjecanja dobiti, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja.” (Vlada Republike Hrvatske, Ured za udruge, n.d.).

Prema izvješću Programa Ujedinjenih naroda za razvoj u Republici Hrvatskoj (n.d.) i Bežovanu (2005), civilno društvo čine:

- a. Zaklade
- b. Udruge
- c. Političke stranke
- d. Vjerske zajednice
- e. Sindikati
- f. Udruge poslodavaca

Prema ključnim pretpostavkama Vujadinovića (2008), za postojanje civilnog društva nužno je jamčenje temeljnih građanskih, političkih i socioekonomskih prava i sloboda, kao i uspostava vladavine prava. Također, važno je postojanje demokratskih procesnih zakona i struktura te razvoj privatnog vlasništva i tržišnog gospodarstva. Kultura demokracije mora biti prisutna kako bi se poticalo sudjelovanje građana u političkim procesima. Aktivizam, izgradnja kritičke javnosti i samoorganizacija s ciljem zaštite ugroženih prava dodatno su potrebni za uspješnu izgradnju civilnog društva.

U Registar neprofitnih organizacija dužne su se upisati sve neprofitne organizacije, a to su udruge, koalicije, ustanove, političke stranke, vjerske zajednice i bilo koja druga pravna osoba čiji primarni cilj nije ostvarivanje dobiti.

Na mjestima gdje organizacija tržišta nije moguća, svoje poslovanje često obavljaju neprofitne organizacije. Pojavljuju se kada tržište i vlada nisu u stanju zadovoljiti društvene zahtjeve, a obično ih pokreće šira javnost. Takve vrste tvrtki ne ispunjavaju cilj davanja prihoda pojedincu, čak i ako bi mogle proizvesti prihod i zaposliti zaposlenike. Primarni je cilj neprofitne organizacije ispuniti svoju pravu misiju. Ti su ciljevi dugoročni, društveni, humanitarni, nenovčani i nematerijalni. Unatoč tome što se nazivaju "neprofitnim", te grupe

često sudjeluju u profitabilnim pothvatima koji su potrebni kako bi se osigurala sredstva za postizanje glavnih ciljeva organizacije.

Ako neprofitna organizacija na kraju poslovne godine ostvari dobit, odnosno višak prihoda nad rashodima, ne ulaže je u ponovno povećanje kapitala niti raspodjeljuje članovima organizacije, nego taj višak koristi za pokrivanje manjka iz prethodnih godina ili ga ulaže u razne druge dobrotvorne ili humanitarne svrhe, ovisno o djelatnosti kojom se organizacija bavi u skladu s misijom organizacije (Gojević i Vidak, 2020).

2.2.1 Pojam lokalne zajednice

Lokalna zajednica skupina je pojedinaca u okruženju koje omogućava izravnu interakciju i komunikaciju, povezanih zajedničkim potrebama, običajima i identitetima. Lokalna zajednica egzistira kroz redovite, neplanirane susrete s formalnim institucijama ili kroz strukturirane interakcije s njima, posebice kada je riječ o službenom određivanju lokalnih teritorijalnih jedinica.

Pojam *zajednica* naglašava osjećaj jedinstva koji povezuje pojedince. Sociolozi ističu procese koji ruralne skupine pretvaraju u suvremeno društvo koristeći termin zajednica. Najpoznatija je klasifikacija F. Tönniesa, koji smatra da su racionalni interes, opstanak i bitno osobni motivi ono što povezuje društvo, dok prirodna volja, odnosno podrijetlo, vjera i tradicija, povezuje zajednice.

U doba urbanizacije i industrijalizacije, lokalne se zajednice još uvijek oslanjaju na svoja prijateljstva, obitelji i organizirane mreže osobnih veza i interakcija kako bi održale svoj osjećaj identiteta i zajednice, kao i pronašle rješenja za praktična pitanja kao što su stanovanje, infrastruktura i okoliš zabrinutosti kada formalne institucije nisu u mogućnosti pomoći (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013–2024).

2.2.2. Povijesni razvoj udruga

Prema navodima Klepića (2015), stari Grci i Rimljani također su poznavali instituciju građanskog društva. Doživljavali su ga kao političko društvo u kojem angažirani građani aktivno doprinose oblikovanju političkih politika. Značenje sintagme *civilno društvo* mijenjalo se tijekom vremena kako bi odražavalo mnoge poretke u kojima se koristilo. Sve dok se ta sintagma može povezati s metodama, opravdanjima i identitetima onih koji imaju moć nad ljudima, ponekad se netočno tumači. U 18. stoljeću dolazi do promjene, tada se civilno društvo doživljava kao institut koji štiti i uči građane kako se učinkovito zaštititi od negativnog uplitanja države. Tijekom 18. i 19. stoljeća, pojam se promatra u kontekstu aktualnih društvenih promjena te se u tom razdoblju pojam *civila* mogao poistovjetiti s civiliziranim, kultiviranim.

Alexis de Tocqueville, jedan od najpoznatijih francuskih mislilaca i povjesnika tog vremena, u svom djelu *O demokraciji u Americi* opisuje civilno društvo. „Udruga je važna za održavanje slobode, jer sprječava koncentraciju moći u rukama pojedinca ili malog broja ljudi.“ Ovdje se ističe kako udruge djeluju kao kontrolni mehanizam protiv autoritarnosti. „Svaka nova udruga doprinosi diversifikaciji interesa i ideja, čime obogaćuje javnu raspravu.“ Tim citatom naglašava raznolikosti koju udruge donose u društveni dijalog.

U svom istraživanju Tocqueville primjećuje da članstvo u udrugama povećava političku svijest i angažman građana, potičući ih da se aktivnije uključe u političke procese.

Prema Antoniju Gramsciju, civilno je društvo način na koji tržište i država društveno djeluju kroz institucije i organizacije koje imaju kulturni fokus.

„Država = političko društvo + civilno društvo“

Sustav je počeo vjerovati da država nije aparat prisile, nego mreža kulturnih i ideoloških institucija koje čine civilno društvo. U *Zatvorskim zapisima* ističe da u državi postoji političko društvo - institucije prisile, odnosno vojska i policija te civilno društvo, odnosno institucije ideološke hegemonije, poput crkve, škole i medija. Time je naglasio veliku važnost civilnog društva za održavanje netaknute hegemonije vladajuće klase. „Civilno društvo je poprište hegemonije vladajuće klase.“

Prema Gramsciju, civilno je društvo polje u kojem vladajuća klasa daje sve od sebe kako bi održala svoju hegemoniju kulturnim i ideološkim institucijama usmjerenim na dobivanje pristanka od podređenih klasa.

„Civilno društvo je poput rovova u modernom ratu; osvajanje političke vlasti nije dovoljno, jer osvajanje civilnog društva je ključ za stvarnu dominaciju.“

Ovaj citat referira na Gramscijevu teoriju kulturne hegemonije - borba za dominaciju ne vodi se samo na razini politike, nego i kroz kontrolu nad institucijama civilnog društva.

2.2.3. Novija povijest

Izraz se dalje razvio kao rezultat novije povijesti i dubljeg proučavanja. Njegovo je značenje u rješavanju današnjih društvenih problema prenaplašeno. Institut civilnog društva doživljavao se kao lijek za pretjerano zaštitničku državu, utopijsku viziju pojedinih demokracija, sredstvo obrazovanja građana te brojne druge slične ideje. Upravljanjem neprofitnim organizacijama od kraja 1980. godine, značenje ovog pojma stavlja snažan naglasak na društveni kapital, društvene veze, slobodu udruživanja i samoorganiziranje slobodnih građana. Ideja da je uljudnost sinonim za moral, poštenje, poštovanje i sl. odbačena je kao neispravna, a građanske vrline definirane su kao odgovorno i angažirano građanstvo.

Pojmovi dobrovoljni, neovisni, neprofitni, nevladini i treći sektor koriste se za opisivanje organizacija civilnog društva. Svako od ovih imena ističe različite aspekte tih organizacija. Nevladin sektor, odnosno NVO kako se uobičajeno naziva, ne podrazumijeva potpuni prekid između države i neprofitnih organizacija jer država financira inicijative neprofitnog sektora, ali to ne bi trebalo imati utjecaja na poslovanje organizacije. Zapravo, organizacije civilnog društva surađuju s vladom i u najboljim okolnostima, osiguravaju da ona ispunjava svoje obveze, ističe Zdravko Klepić.

Prema Salomonu i Anheieru (1992, cit. u Barić i Dobrić) nevladine, odnosno neprofitne organizacije mogu se definirati kao organizacije koje karakterizira pet čimbenika:

1. određeni stupanj organiziranosti
2. privatnost
3. neprofitna distribucija

4. samouprava
5. dobrovoljnost

Upravljanjem neprofitnim organizacijama institucije civilnog društva mogu se naći u demokratskim nacijama s dobro razvijenim tržišnim gospodarstvom i pravnim sustavom. Iako javnost ponekad na civilno društvo gleda negativno ili kao na opoziciju postojećoj administraciji koja djeluje kao pas čuvar, jasno je da je civilno društvo vitalno, osobito u demokracijama u razvoju. Suvremena socijalna država usko je povezana s organizacijama civilnog društva. Socijalna je država ona koja nastoji zajamčiti socijalni minimum za svakog svog čovjeka, a istovremeno nudi dodatne oblike potpore onima koji ga sami ne mogu ostvariti. Njihov značaj za djelovanje države je neosporan, budući da veliki dio programa socijalne države ovisi o aktivnostima organizacija civilnog društva.

2.2.4. Načelo supsidijarnosti

Načelo supsidijarnosti ključno je načelo na kojem se grade suvremene civilizacije. Načelo kaže da se problemi trebaju rješavati lokalno, na najnižoj razini, a da niža društvena jedinica traži pomoć samo na višoj udaljenosti ukoliko sama ne može riješiti problem. Udruživanje snaga s ostalim stanovnicima koji dijele interese, najučinkovitija je strategija za postizanje ciljeva. To dovodi do ideje civilnog društva, odnosno građanske uključenosti u javne poslove, koju razlikujemo od političke participacije koja sugerira članstvo u političkim strankama. Udruge i zaklade dvije su glavne vrste organizacija civilnog društva. Institut društvene odgovornosti gospodarstva nastao je u suvremenom društvu kao dodatna pomoć civilnom društvu. Iako je ovaj institut poznat već duže vremena, trenutno dobiva na popularnosti u suvremenoj kulturi zahvaljujući državnim poticajima koji uz pametnu marketinšku strategiju nude niz pogodnosti.

2.2.5. Razvoj modernih i neprofitnih organizacija

Dok su neke vjerske, obrazovne i humanitarne organizacije, poput Rimokatoličke crkve, prisutne već tisućama godina, a neke američke institucije, poput Harvard Collegea, osnovane tijekom kolonijalnog doba, ideja o *neprofitnim organizacijama* kao kohezivni i jedinstveni

sektor relativno je nova, pojavila se 1970-ih. Više od 90 % trenutno djelujućih neprofitnih organizacija osnovano je nakon 1950. godine. U proteklih tridesetak godina diljem svijeta osnovan je veliki broj nevladinih organizacija. Dvije kategorije organizacija koje se globalno najbrže šire jesu neprofitne i nevladine organizacije.

3. EMPIRIJSKI DIO

U ovom dijelu rada bit će analizirane pojedinačne udruge i njihove vrste, s ciljem prikazivanja njihovog općeg značaja za lokalnu zajednicu te njihove prisutnosti. Posebna pažnja bit će posvećena specifičnim udrugama na kojima je provedeno istraživanje, uključujući studentske, edukativne, humanitarne, udruge civilnog društva, ekološke te kulturno-umjetničke udruge. Analizom će se steći bolje razumijevanje načina na koji sudjelovanje u udrugama doprinosi razvoju pojedinca, dok istovremeno taj doprinos koristi i široj zajednici.

3.1. Opis tijeka istraživanja i uzorka

Za potrebe ovog istraživanja, provedeno je empirijsko istraživanje u kojem je korištena metoda intervjua s različitim sudionicima, uključujući trenutne i bivše članove udruge te predstavnike viših pozicija iz raznih organizacija. Intervjuirani su predstavnici studentskih, ekoloških, kulturno-umjetničkih, humanitarnih i edukativnih udruga.

Istraživanje je obuhvatilo širok spektar ispitanika, uključujući studente koji su bili aktivni u udrugama tijekom svog školovanja, kao i pojedince koji su se povremeno angažirali kao volonteri. Osim prethodno navedenih, u istraživanje su uključeni i zaposlenici u udrugama, kao i osnivači tih organizacija. Raznolik uzorak ispitanika omogućava sveobuhvatan uvid u različite aspekte volonterskog i organizacijskog angažmana.

Uzorak ispitanika obuhvaća osobe različitih dobnih skupina, interesa i obrazovnih pozadina, što doprinosi raznovrsnosti podataka i omogućuje bolje razumijevanje iskustava i stavova unutar različitih udruga. Također, istraživanje je usmjereno na analizu njihovih iskustava, motivacija i izazova u kontekstu njihove angažiranosti u udrugama, čime se nastoji pružiti detaljan uvid u dinamiku i učinkovitost volonterskog rada i organizacijskog upravljanja.

Cilj ovog istraživanja ispitati je utjecaj udruga na lokalnu zajednicu, pri čemu se posebna pozornost posvećuje i osobnom utjecaju članova udruga. Zajednice su oblikovane ne samo kroz organizacijske aktivnosti, nego i kroz osobni angažman njihovih članova koji svojim doprinosima mogu značajno utjecati na širu zajednicu.

Ova metoda omogućuje detaljno razumijevanje ne samo utjecaja udruga na zajednicu, nego i dinamike unutar samih organizacija i osobnih iskustava njihovih članova, pružajući time sveobuhvatan uvid u međusobnu povezanost između individualnog angažmana i kolektivnog utjecaja.

3.2. Studentske udruge

Studentske udruge u Osijeku imaju značajnu ulogu u akademskom, kulturnom i društvenom životu grada, one su vitalni dio civilnog društva. Njihov se broj posljednjih godina značajno povećao, što govori o širokom rasponu zahtjeva i interesa studenata. Kroz sudjelovanje u događajima vezanim uz znanost, kulturu, šport, poduzetništvo i humanitarne aktivnosti, te udruge daju studentima priliku da steknu znanja iz stvarnog svijeta, usavrše svoje talente i izgrade svoje mreže.

Razne radionice, konferencije, mnogobrojne mogućnosti volontiranja i projekti koje organiziraju osječke studentske grupe unaprjeđuju ne samo kvalitetu života studenata, nego i njihovu povezanost sa zajednicom. Ujedno potiču i društvenu odgovornost, promiču umjetničko izražavanje i pripremaju studente za aktivno uključivanje u radnu snagu i zajednicu nakon završenog studija.

3.2.1. CroMSIC

Croatian Medical Students' International Committee (CroMSIC) predstavlja nevladinu i neprofitnu udruhu studenata medicine u Republici Hrvatskoj. Ima podružnice u Rijeci, Splitu, Zagrebu i Osijeku. Udruga se ističe kao jedna od najvećih na Medicinskom fakultetu u Osijeku, s najbrojnijim članstvom i najširim spektrom projekata koji se provode na fakultetu. Svojom djelatnošću udruga iznimno doprinosi fakultetskim aktivnostima i obrazovnim inicijativama.

Prema riječima Mie Suknović, potpredsjednice unutarnjih poslova, udruga CroMSIC prvenstveno studentima medicine želi pokazati da je „medicina više od studiranja te da je iznimno bitno širiti svoje znanje i vještine ne samo na fakultetu, već i u međuljudskim odnosima.”

Cilj je promicanje svih oblika zdravstvenog odgoja i obrazovanja široj populaciji te promicanje kulture nenasilja i izgrađivanje mira. Iznimna važnost pridaje se promicanju društvene solidarnosti i razvoju civilnog društva kroz volonterstvo.

Djelovanje udruge organizirano je kroz šest odbora: odbor medicinske edukacije, odbor javnog zdravstva, odbor spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava (uključujući HIV i AIDS), odbor ljudskih prava i mira te dva odbora zadužena za razmjene (profesionalne i znanstvene). Fokus aktivnosti javnog zdravstva, spolnog i reproduktivnog zdravlja te prava, kao i ljudskih prava i mira, usmjeren je na lokalnu zajednicu, s ciljem edukacije.

U kontekstu konkretnih aktivnosti kojima se udruga angažira u lokalnoj zajednici, naglasak je stavljen na javno zdravstvo, spolno i reproduktivno zdravlje te ljudska prava. Provedba se realizira kroz različite humanitarne inicijative, uključujući Humanitarni koncert studenata medicine, edukaciju srednjoškolaca o spolnom i reproduktivnom zdravlju na temelju znanstveno utemeljenih činjenica, kao i informativne štandove kojima se opća populacija informira o rizicima povišenog krvnog tlaka i šećera u krvi.

Humanitarni koncert studenata medicine koji se održava već 13 godina, poznat je kao SIZOS (simpozij zdravstva Osijek). Usmjeren je na opću populaciju te se pruža mogućnost razgovora s liječnicima i besplatno sudjelovanje na kongresu. Kampanja mRAK fokusira se na borbu protiv HPV-a, dok THETalk projekt nudi edukaciju srednjoškolaca o spolnom i reproduktivnom zdravlju. Projekt PuS (pogled u sebe) usmjeren je na edukaciju srednjoškolaca i osnovnoškolaca o mentalnom zdravlju.

Udruga njeguje dugogodišnju međusobnu komunikaciju s bolnicom, gradom, županijom, studentskim zborom, studentskim centrom, srednjim i osnovnim školama, fakultetima te raznim humanitarnim i neprofitnim udrugama koje dijele slične ciljeve i pogled na svijet.

Uspjeh aktivnosti i njihov utjecaj na zajednicu vidljiv je preko društvenih mreža i medija, općeg zadovoljstva i odaziva studenata i opće populacije, kao i pohvale od strane grada i županije za djelovanje na području Osječko-baranjske županije.

Mia Suknović ističe: „Problemi koji se sreću u radu sa zajednicom uključuju opću nezainteresiranost za zdravlje i volontiranje, kao i poteškoće u promicanju solidarnosti i razumijevanja općenito, koja se bilježi u posljednjih godinu dana.“

Suknović naglašava da su posebni trenuci i dostignuća koja se ističu kao najznačajnija proširivanje socijalne mreže i upoznavanje studenata iz cijeloga svijeta na generalnim skupštinama izvan Hrvatske. Također dodaje da su se njezina uvjerenja i perspektive promijenile od trenutka pridruživanja udruzi, u smislu solidarnosti, strpljenja i mudrosti kroz razgovor, organiziranje i žrtvovanje vlastitog vremena kako bi se postigla organizacija ili pomoglo ljudima u slučaju problema.

3.2.2. IAESTE

Hrvatska udruga za međunarodnu razmjenu studenata prirodnih i tehničkih znanosti (IAESTE) studentska je neprofitna organizacija koja se bavi razmjenom stručnih praksi u inozemstvu. Organizacija djeluje u 87 država širom svijeta, uz više od 3000 volontera i 360 000 ostvarenih praksi. IAESTE je osnovana nakon Drugog svjetskog rata s ciljem globalnog povezivanja studenata i prevladavanja kulturoloških razlika koje su prethodno postojale. Sastoji se od jednog odbora koji se nalazi u Osijeku. IAESTE Lokalni odbor Osijek omogućio je od početka rada 1986. godine stručnu praksu za više od 300 studenata u 26 država svijeta.

Andelka-Marija Vlajčić, bivša dugogodišnja članica udruge koja je kroz godine mijenjala različite pozicije, završila je svoj angažman kao nacionalna tajnica. Kroz svoj rad u udruzi, stekla je, kako kaže, brojne vještine obnašajući razne funkcije. Pozicija koordinatorice ljetne recepcije (LJERA) pružila joj je značajno znanje o pravnim pitanjima, dok joj je uloga nacionalne tajnice omogućila usavršavanje u ljudskim odnosima, upravljanju različitim grupama i osobnostima, vođenju financija i predstavljanju države udruzi na međunarodnoj razini. Ta su joj iskustva bila ključna u procesu traženja, dobivanja i održavanja trenutnog zaposlenja.

Posebno je istaknula da je iskustvo rada kao nacionalna tajnica imalo značajan utjecaj, budući da joj je ta uloga omogućila razvoj sposobnosti suočavanja sa stresnim situacijama i održavanja funkcionalnosti tima unatoč izazovima. Stečena iskustva uključuju i napredovanje u radu, empatiji i komunikaciji.

Vlajčić ističe: „Ono što se svakako promijenilo jest moj pogled na svijet i različite kulture. Dolazim iz malog mjesta i IAESTE me upoznao s drugim kulturama, s različitim seksualnim orijentacijama, stavovima i iskustvima. Puno sam otvorenija i bogatija za iskustva i poznanstva.“

Također, smatra da je IAESTE Central European Convention (CEC) najznačajniji trenutak i postignuće u njezinu angažmanu u udruzi. CEC predstavlja najveći međunarodni događaj u regiji i prvi je put organiziran u svibnju 1998. godine u Tuheljskim Toplicama u Hrvatskoj, zahvaljujući inicijativi Thomasa Haima, bivšeg nacionalnog tajnika IAESTE-a Austrija i Marija Kauzlarića, bivšeg nacionalnog tajnika IAESTE-a Hrvatska.

Zbog svog velikog uspjeha, CEC se održava dva puta godišnje, po rotacijskom rasporedu, pri čemu svaka država organizira događaj svake treće godine. Svaka država koja ima status punopravne članice CER-a ima pravo organizirati CEC.

Pohađanje CEC-a omogućava povezivanje sa studentima iz šireg srednjoeuropskog područja, poboljšanje suradnje među IAESTE lokalnim odborima u srednjoj Europi te educiranje o različitim temama kroz radionice i druge aktivnosti. Također, pruža priliku za upoznavanje kulture države domaćina. Vlajčić ističe da je sudjelovanje u CEC-u bilo ključno za njezin profesionalni i osobni razvoj te je značajno doprinijelo njezinoj sposobnosti za rad u međunarodnom kontekstu i razumijevanju raznih kultura.

Uz održavanje konferencije Central European Convention (CEC), udruga IAESTE svake godine organizira Tjedan mobilnosti studenata (TMS) i Mjesec edukacije studenata (MES). Ti događaji imaju edukacijsko-motivacijski karakter s ciljem povećanja znanja studenata osječkog sveučilišta o mogućnostima mobilnosti i drugih relevantnih tema, uključujući poduzetništvo i proaktivnost. Kroz navedene aktivnosti, studenti imaju priliku upoznati rad drugih udruga, steći informacije o njihovim aktivnostima i potencijalno postati njihovi članovi. Osim što pomaže u prikupljanju novih članova za udrugu, ovaj program omogućava studentima da se obogate novim informacijama i znanjima, čak i ako se ne odluče za članstvo u nekoj od udruga.

Kroz dosadašnje godine, organizirana su različita predavanja i radionice, uključujući sljedeće: predavanje o mentalnom zdravlju koje je vodila doc. dr. sc. Ana Babić Čikeš; predavanje o uspješnom javnom nastupu koje je održao Tomislav Levak s Odsjeka za kulturu, medije i menadžment; ispovijest studenta s FERIT-a o iskustvu putovanja u Ameriku preko agencije Work and Travel; predavanje Brune Koića, stručnog suradnika na programu *Razvoj volonterstva*, o volontiranju kao aktivnom sudjelovanju u zajednici; predavanje o pokretanju vlastitog posla koje je održala Mirna Marković, direktorica tvrtke RECENZIRAJ MEDIA d.o.o., jednog od najvećih ženskih portala u Hrvatskoj. Također, organizirano je predavanje o uspješnijem pisanju životopisa koje je vodila Martina Raškaj, konzultantica za CV i LinkedIn, koja je predstavila tehnike kvalitetnog predstavljanja kroz životopis i motivacijska pisma. Uz to, održane su i panel rasprave s različitim poduzetnicima.

Osim konferencija i edukativnih predavanja, organizira se i seminar Join Us To Motivate People (skraćeno JUMP), namijenjen članovima IAESTE-a, posebno novijim članovima. Seminar je osnovao Martin Klaus, bivši nacionalni tajnik IAESTE Austrija, 1995. godine u Beču. Cilj JUMP-a pružanje je edukacije o učinkovitoj koordinaciji lokalnih odbora i *jobraisingu*, uspostava kontakata s ostalim odborima te motivacija članova. JUMP se održava svake godine, ovisno o financijskim mogućnostima udruge, a dosad su se događaji održavali u različitim gradovima, uključujući Tunis i Novi Sad.

S obzirom na to da IAESTE djeluje u 83 države, tijekom ovih edukacija lokalni odbori imaju priliku susresti se s lokalnim odborima u gradovima domaćinima. Ti susreti omogućuju razmjenu iskustava, unaprjeđenje suradnje i jačanje mreže kontakata među različitim lokalnim odborima IAESTE-a.

Kao zaključak, bivša nacionalna tajnica IAESTE-a naglašava: „Volontiranje pruža povrat vrijednosti za svo vrijeme i trud koji uložite.”

3.3. Humanitarne i udruge za zaštitu životinja

Osim pomoći pojedincima u nevolji, osječka humanitarna društva i društva za zaštitu životinja ključna su za podizanje svijesti javnosti o pravima i zaštiti životinja. Humanitarne organizacije obavljaju širok spektar poslova, poput prikupljanja humanitarne pomoći, brige o

starim i bolesnim osobama te skrbi o socijalno ugroženim osobama. Njihov rad često uključuje organiziranje volonterskih inicijativa i suradnju s organizacijama za izravno poboljšanje života najugroženijih populacija.

Udruge za zaštitu životinja, s druge strane, poput grupa za prava životinja i skloništa, posvećene su pružanju skrbi za zlostavljane ili napuštene životinje, kao i podučavanju javnosti o odgovornom posjedovanju kućnih ljubimaca i vrijednosti zaštite životinja. Organiziraju događaje za udomljavanje, daju životinjama mjesto za život i brane zakonska prava životinja. Te organizacije rade na podizanju svijesti javnosti o potrebi očuvanja životinja i okoliša kroz različite inicijative i kampanje, često u partnerstvu s obližnjim gradovima i obrazovnim institucijama.

3.3.1. Hrvatski Crveni križ

Hrvatski Crveni križ promiče poštivanje međunarodnog humanitarnog prava i obranu ljudskih prava kroz humanitarnu djelatnost te ostvarivanje ciljeva u područjima socijalne skrbi, zdravstva i humanitarnog obrazovanja. U slučajevima katastrofalnih prirodnih, ekoloških i drugih nesreća, kao i epidemija koje uzrokuju velik broj žrtava, provode se posebne zadaće. Također se implementiraju različiti temeljni programi s ciljem stvaranja suosjećajnog, prihvatljivog i sigurnijeg društva, uključujući programe prve pomoći, promicanje i zaštitu zdravlja, rad na prevenciji bolesti ovisnosti, pripravnost i odgovor na krizne situacije, spašavanje života na vodi, zaštitu okoliša, skrb o tražiteljima međunarodne zaštite, prevenciju trgovine ljudima, skrb o socijalno ugroženim građanima, usluge traženja nestalih osoba te obrazovanje mladih (Gojević i Vidak, 2020).

Hrvatski Crveni križ – Gradsko društvo Osijek, djelujući u okviru nacionalne organizacije, provodi širok spektar aktivnosti usmjerenih na ostvarivanje humanitarnih ciljeva. Njihov fokus obuhvaća promociju zdravlja i sigurnosti kroz programe prve pomoći, dobrovoljnog davanja krvi, spašavanja na vodi te edukaciju mladih o temama relevantnim za zaštitu zdravlja i sigurnost. Dodatno, pruža se i socijalna pomoć tražiteljima azila, kao i podrška drugim ranjivim skupinama.

Te aktivnosti često se realiziraju u suradnji s lokalnim institucijama i organizacijama, čime se dodatno jača kapacitet za pružanje pomoći ugroženim skupinama, kao što su beskućnici i starije osobe. Programi socijalne skrbi, edukativne radionice te aktivnosti usmjerene na poticanje solidarnosti među mladima ključne su za njihov rad, s naglaskom na osnaživanje zajednice kroz kontinuiranu edukaciju i socijalnu podršku.

Kako je navedeno na mrežnoj stranici Gradskog društva Crvenog križa Osijek , udruga trenutno provodi niz projekata usmjerenih na socijalnu inkluziju, potporu ranjivim skupinama i osnaživanje lokalne zajednice.

UključenOS je jedan od projekata koji se provodi s ciljem smanjenja socijalne isključenosti i integracije socijalno osjetljivih skupina, prvenstveno raseljenih osoba iz Ukrajine, s posebnim naglaskom na žene. Projekt se sastoji od motiviranja korisnika na volontiranje, izrade dugoročnog volonterskog programa te osposobljavanja i implementiranja programa u lokalnoj zajednici. Projekt traje od 1. ožujka 2024. do 28. veljače 2025. godine, uz ukupnu vrijednost od 14 000 EUR, a financiran je od strane Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike.

Projekt *OSnaženi*, financiran iz Europskog socijalnog fonda plus, za cilj ima pružanje potpore osobama starijima od 65 godina i odraslim osobama s invaliditetom. Taj trogodišnji projekt, koji traje od 18. ožujka 2024. do 18. ožujka 2027., ukupne je vrijednosti 1 485 000 EUR, a provodi se u partnerstvu s Gradom Osijekom. Osigurava dugotrajnu skrb kako bi se povećala socijalna uključenost i spriječila institucionalizacija spomenutih ranjivih skupina.

Dodatni projekti koje provodi GDCK Osijek uključuju:

- *Tu smo za vas 2*, koji pruža podršku socijalno ugroženim građanima,
- *Zajedno za društvo jednakih mogućnosti IV*, projekt posvećen socijalnoj inkluziji i jednakim pravima za sve,
- *Banka hrane Osječko-baranjske županije*, program koji osigurava distribuciju hrane za osobe u potrebi,
- *Ready to Help* (Priprema i odgovor mladih na krizne situacije), čiji je cilj edukacija mladih o kriznim situacijama i razvijanje njihovih kapaciteta za aktivnu participaciju u odgovoru na krizne situacije.

Ti projekti reflektiraju kontinuirani angažman Gradskog društva Osijek u osiguravanju podrške najranjivijim članovima zajednice i promicanju socijalne solidarnosti kroz edukaciju i direktnu pomoć.

Dorijan Palić, bivši dugogodišnji volonter, prisjetio se svojih početaka u udruzi koji su započeli u osnovnoj školi. Njegovo zanimanje za volontiranje nastalo je nakon što je sudjelovao u tečaju prve pomoći, koji je uključivao natjecanje među školama u županiji. Nakon završetka tog projekta, nastavio je volontirati, sudjelujući u redovnim sastancima i izvršavajući dodijeljena zaduženja.

U početku su njegovi motivi uključivali želju za novim znanjem, stjecanjem novih prijateljstava i sudjelovanje u natjecanjima.

Tijekom godina, Palić je bio aktivan u različitim volonterskim aktivnostima, uključujući sudjelovanje u proslavama norijade, nogometnim utakmicama, maratonima i sličnim događajima, pri čemu su sigurnost sudionika osiguravali zaštitari, policija i Crveni križ. Njegovo angažiranje obuhvaća i rad na čišćenju snijega s gradskog stadiona, pružanje pomoći starijim i nemoćnim sugrađanima, kao i sudjelovanje u darivanju krvi te organizaciji darivanja krvi u gradskim prostorijama. Također je bio uključen u prikupljanje i distribuciju humanitarne pomoći.

Najznačajnije iskustvo u njegovom volonterskom angažmanu bilo je sudjelovanje u *Ljetnoj školi mladih Društva Crvenog križa Osječko-baranjske županije*.

Ljetna škola mladih Društva Crvenog križa Osječko-baranjske županije predstavlja program koji se već 20 godina uspješno provodi za obuku mladih Crvenog križa iz Hrvatske i regije. Cilj je programa osposobiti mlade za različite humanitarne aktivnosti i omogućiti im da preuzmu inicijative u svojim zajednicama.

Program obuhvaća različite edukativne sadržaje, uključujući prvu pomoć, realističan prikaz ozljeda, prevenciju i djelovanje u terenskim jedinicama Crvenog križa te odgoj za humanost. Također, obrađuju se teme poput ljudskih prava, međunarodnog humanitarnog prava, prevencije stereotipa i diskriminacije, interkulturalnog dijaloga, azila i migracija, zdravlja, klimatskih promjena, spašavanja života na vodi, komunikacije i timskog rada te mirnog rješavanja sukoba. Sudionici imaju priliku sudjelovati na predavanjima renomiranih stručnjaka, koja obogaćuju njihovo humanitarno i društveno djelovanje.

Kvaliteta Ljetne škole kontinuirano se poboljšava zahvaljujući sustavnom radu s mladima i kvalitetnim voditeljima programa. Uspjeh je prepoznat unutar Hrvatskog Crvenog križa, Crvenih križeva regije te u širem društvenom kontekstu.

Palić naglašava da mu je volontiranje u Crvenom križu donijelo osjećaj ispunjenja, kako njemu osobno, tako i za dobrobit zajednice, što je imao priliku neposredno svjedočiti. Iako je taj doživljaj istovremeno ispunjavajući i emotivno zahtjevan, volontiranje ide dalje od pukog osjećaja zahvalnosti. Naime, iako se često ističe kako takvo iskustvo vodi prema dubljem uvažavanju vlastitih životnih okolnosti, volonteri Crvenog križa ne zaustavljaju se na toj spoznaji. Oni aktivno doprinose kroz konkretne akcije, pružajući pomoć i podršku onima kojima je ona potrebna.

3.3.2. Udruga Pobjede

Cilj je osnivanja Udruge Pobjede unaprijediti dostojanstven život svih živih bića usklađivanjem njihovih potreba s prirodom te izgraditi društveno pravedne odnose. To je udruga koja djeluje na načelima solidarnosti, suživota, nenasilja, društvene pravde i održivog razvoja, usmjerena je na povezivanje ljudi i suradnju s institucijama radi eliminacije svih oblika eksploatacije, zlostavljanja i mučenja životinja, kao i svih oblika diskriminacije, s posebnim naglaskom na specizam, odnosno diskriminaciju temeljem vrste.

Djelatnosti Udruge uključuju:

1. Edukaciju – poticanje i provedba edukativnih programa, s posebnim naglaskom na djecu i mlade, za osvješćivanje i senzibiliziranje društva o pravima životinja.
2. Razmjena znanja – organiziranje radionica, seminara, treninga i predavanja za razmjenu teorijskih i praktičnih pristupa zaštiti životinja, suživotu s njima i održivom razvoju.
3. Javno djelovanje – promicanje prava životinja i održivog razvoja javnim kampanjama, tribinama, skupovima, mirnim prosvjedima, koncertima, izložbama i drugim promotivnim događanjima.
4. Zagovaranje – prestanak uzgoja i eksploatacije životinja, zaštita divljih životinja te praćenje i predlaganje lokalnih, nacionalnih i međunarodnih politika o pravima životinja.

5. Implementacija zakona – zagovaranje i osiguranje učinkovite provedbe zakona i propisa vezanih uz zaštitu i prava životinja.
6. Umrežavanje – podupiranje umrežavanja i razmjene iskustava u zaštiti prava životinja i održivom razvoju, kako u Hrvatskoj, tako i međunarodno.
7. Skrb o životinjama – skrb o napuštenim i nezbrinutim životinjama.
8. Suradnja sektora – poticanje suradnje između javnog, civilnog i poslovnog sektora u kreiranju i provedbi politika zaštite i prava životinja.
9. Promicanje veganstva – kao održivog i nenasilnog načina života.
10. Istraživanje i rasprava – poticanje znanstvenih istraživanja i javne rasprave o pravima životinja, održivom razvoju i veganstvu te njihovim međusobnim povezanostima.
11. Podrška veganstvu – pružanje informacija i podrške osobama koje žele usvojiti veganski način života i sudjelovati u promociji prava životinja.
12. Nenasilno življenje – razvijanje kulture nenasilnog življenja i djelovanja.
13. Aktivizam – afirmacija aktivističkog pristupa u lokalnoj zajednici.
14. Aktivno građanstvo – poticanje djece i mladih na aktivno sudjelovanje u društvu i razvoj demokratskog građanstva.
15. Volonterizam – promicanje volonterizma i vrednovanje volonterskog rada.
16. Promotivni materijali – izdavanje brošura, letaka, časopisa, biltena i drugih promotivnih materijala.
17. Medijska produkcija – proizvodnja medijskog sadržaja u skladu s ciljevima Udruge.

Azil Udruge Pobjede smješten je u Nemetinu, a njegova djelatnost pokriva područje Osječko-baranjske županije.

Prema godišnjem izvješću za 2023. godinu, Udruga Pobjede kontinuirano je radila na poboljšanju uvjeta života pasa u svom azilu, kao i na unaprjeđenju infrastrukture. Ključne aktivnosti uključivale su:

1. Rekonfiguracija boksova – veliki postojeći boks preuređen je u pet manjih bokseva za štence, kako bi se prilagodio njihovim specifičnim potrebama i unaprijedio dojam posjetitelja.
2. Renovacija boksova – jedan od najvećih boksova u azilu, površine 100 kvadrata, potpuno je renoviran. U istom dvorištu izrađeni su drveni podesti uz ogradu, kao i drvene podloge za ležanje pasa.

3. Obnova staza – dotrajale staze uklonjene su, a novi betonski sloj postavljen je uz pripadajuće kanalice i nagibe radi boljeg odvoda slivnih voda.
4. Izgradnja prostora za pripremu hrane – prvotno postojeći prostor za pripremu hrane srušen je i izgrađen iz temelja na površini od 24 kvadrata.
5. Rekonstrukcija boksova – u pet postojećih boksova za pse rekonstruirane su ograde i postavljene vizualne barijere.
6. Unaprjeđenje podloga – u prostore u kojima psi borave, uvezeno je 78 tona separacije šljunka i pijeska, a u velikom broju boksova obnovljene su boje ograde radi zaštite od korozije.
7. Izgradnja staze – izrađena je betonska staza kroz prijemno dvorište, površine 20 kvadrata.
8. Postavljanje drvenih podesta – u svim boksovima postavljeni su drveni podesti, prethodno zaštićeni bojom i lakom, kako bi psi imali prirodan materijal za ležanje.
9. Vizualno unaprjeđenje – obnovljene su boje i postavljene gumene zaštite kako bi psi spriječili prevrtanje kanti s vodom.
10. Zeleni prostor – uređen je park ispred azila u kojem su posađena 23 bjelogorična i crnogorična stabla te 24 ukrasna grma.

Tijekom prošle godine, azil je primio 299 pasa, od kojih je 290 udomljeno, dok je 158 pasa prešlo u privremene domove. Također su se posvetili temeljitim promjenama s ciljem poboljšanja radnih uvjeta i povećanja učinkovitosti u ostvarivanju svoje misije. Kroz poticanje suradnje i zajedništva te podržavanje preuzimanja inicijativa i odgovornosti, stvorena je atmosfera u kojoj se svi zaposlenici osjećaju ohrabrenima da doprinesu svojim idejama i prijedlozima za rješavanje izazova.

Kao ključan korak prema dugoročnoj održivosti udruge, organiziran je petodnevni radni tjedan, što predstavlja značajnu modernizaciju radnih praksi i ima za cilj poboljšanje ravnoteže između poslovnih zahtjeva i osobnog života zaposlenika. Osim toga, donesena je odluka o povećanju plaća, koja je usmjerena na smanjenje fluktuacije zaposlenika i očuvanje visokokvalificiranog tima, istovremeno osiguravajući održivost financijskih resursa udruge. Ta je odluka pažljivo donesena kako bi se omogućio kontinuitet rada udruge i pružila najbolja moguća skrb za štice.

Uz to, provedena je detaljna reorganizacija poslova unutar smjena. Analizom postojećih radnih procesa identificirani su ključni izazovi i prilagođena struktura rada kako bi se

poboljšao radni tijek. Kao rezultat, uspostavljen je bolji raspored poslova, povećana je jasnoća u obvezama i smanjena je neefikasnost, čime su eliminirani prazni hodovi i dupliciranje poslova, ističe Maša Riznić, volonterka Udruge Pobjede.

U 2023. godini, udruga je provela nekoliko značajnih projekata i aktivnosti, doprinoseći lokalnoj zajednici na različite načine:

1. *MISLIM, DAKLE VOLONTIRAM! 2023.* – projekt je usmjeren na promicanje volontiranja među mladima kroz različite aktivnosti u Azilu, koje su bile organizirane u tri kategorije prema iskustvu i preferencijama volontera. U sklopu projekta, provedena je dodatna aktivnost pod nazivom *Tjedan radnih akcija u Azilu* (24.-28. travnja), tijekom koje je pet razreda osnovnih škola, zajedno s razrednicima, volontiralo u Azilu, perući pseće kućice. Projekt je djelomično financiran od strane Grada Osijeka u okviru programa Stvaralaštvo mladih.
2. *ODRŽIVO I ODGOVORNO – ŽIVOT S MANJE SMEĆA! 2023* – projektom se nastojalo educirati sugrađane o održivom upravljanju otpadom raznim edukacijama i direktnim akcijama uklanjanja šteta nanesenih okolišu. Veći dio financiranja osigurao je Grad Osijek u okviru programa Zaštita okoliša i održivi razvoj.
3. *Novi početak kroz posao* – projekt zapošljavanja osoba iz marginaliziranih skupina kroz program javnog rada HZZ-a omogućio je zapošljavanje jedne osobe na devet mjeseci u 2023. godini. Taj je projekt pridonio integraciji u društvo i poboljšanju kvalitete skrbi o psima u skloništu.
4. Kalendar – tradicionalno, u prosincu je organizirana promocija kalendara za 2024. godinu. Događaj se odvio u prostoru kina Urania, privukao je više od 500 posjetitelja te je predstavljao priliku za prikaz aktivnosti udruge u protekloj godini i najavu planova za budućnost.
5. Božićni ručak za pse u Azilu – održan 26. prosinca, ovaj događaj omogućio je psima iz Azila da uživaju u posebnom božićnom obroku, dok je također služio kao prilika za promociju rada Azila, udomljavanja i volontiranja.
6. Povratak otpisanih – osmi po redu događaj, organiziran uz pokroviteljstvo Grada Osijeka i pomoć gotovo 200 sponzora, posvećen je promociji udomljavanja pasa. Ovaj veliki regionalni događaj, koji je privukao pažnju nacionalnih medija, omogućio je skrbnicima udomljenih pasa i njihovim ljubimcima da se druže i provedu dan u prirodi.

7. Sajam rabljenih stvari – jednom mjesečno organizira se sajam koji omogućava posjetiteljima da za simboličnu donaciju nabave razne korištene predmete (odjeća, knjige, nakit), dok su prikupljena sredstva korištena za pokrivanje troškova Azila.
8. *BAJSOM U AZIL* – biciklijada u kojoj je sudjelovalo više od 250 sugrađana, organizirana u suradnji s Gradskim savezom za sport i rekreaciju, pružila je priliku za približavanje Azila i aktivnosti udruge zajednici. Uz vožnju do Azila, posjetitelji su uživali u šetnjama sa psima i veganskim sendvičima.

Maša Riznić, dugogodišnja volonterka u udruzi, opisuje svoje razloge za pridruživanje organizaciji kao duboku unutarnju potrebu za doprinosom pozitivnim promjenama u svijetu. Njezina odluka da se uključi u rad Azila bila je potaknuta velikom ljubavlju prema životinjama i instinktivnim uvjerenjem da je njezina pomoć u tom kontekstu posebno potrebna. Tijekom trinaest godina angažmana u udruzi, sudjelovala je u svim aktivnostima, programima i projektima koje organizacija provodi, čime je stekla značajno iskustvo u razvoju vještina, uključujući praktične i interpersonalne kompetencije.

Posebno iskustvo koje je oblikovalo njezinu osobnost odnosi se na rad sa psima u palijativnoj skrbi. Ta su iskustva zahtijevala od nje da se suoči s ograničenjima vlastite sposobnosti da utječe na ishode, prihvaćajući činjenicu da, unatoč svim naporima i primijenjenom znanju, određene situacije ne mogu biti promijenjene. Proces je uključivao otpuštanje potrebe za kontrolom i prihvaćanje vlastitih ograničenja, što je bilo ključno za njezin osobni razvoj i emocionalnu zrelost.

„Promjena perspektive i uvjerenja dogodila se u trenutku kad sam shvatila da ne mogu jednoj vrsti životinja pomagati, a drugu vrstu životinja jesti - i postala veganka.” (Riznić, 2024)

3.4. Edukativne i udruge civilnog društva

U Osijeku su organizacije civilnog društva i obrazovne grupe ključne za promicanje građanskog angažmana, obrazovanja i društvenog napretka. Njihov je cilj osnažiti ljude nizom inicijativa, radionica i programa koji se bave pitanjima građanskog angažmana, ljudskih prava, obrazovanja i ravnopravnosti spolova. Te udruge svojim djelovanjem potiču suradnju, toleranciju, komunikaciju i izgradnju zajednice. Akademske udruge često surađuju s

akademske institucijama, ali civilno društvo djeluje kao glas javnosti, ističući probleme i izazove s kojima se zajednica suočava te predlažući odgovore. Dajući svojim članovima i korisnicima platformu za njihov profesionalni i osobni razvoj, te organizacije izravno utječu na povećanje svijesti i jačanje sposobnosti lokalne zajednice.

3.4.1. PRONI Centar za socijalno podučavanje

Prema informacijama s mrežne stranice udruge, PRONI Centar za socijalno podučavanje (2024) osnovan je 1998. godine kao neprofitna udruga građana te je priznat kao pravna osoba u Republici Hrvatskoj. U radu Centra posebna pažnja posvećuje se mladima.

Djelovanje Centra usmjereno je na poslijeratne regije u kojima je potreba za društvenom obnovom posebno izražena, pri čemu se aktivnosti provode diljem Hrvatske. Centar surađuje s državama kojima iskustva Republike Hrvatske mogu biti od pomoći u vlastitom društvenom razvoju te se u radu primjenjuju primjeri pozitivne prakse i iskustva iz država Europske unije.

U područjima obrazovanja, rada s mladima i oblikovanja politika, PRONI Centar koristi sveobuhvatnu razvojnu strategiju koja uključuje suradnju s mladima, organizacijama civilnog društva i državnim tijelima.

Centar je usmjeren na promicanje međuljudskog razumijevanja i suradnje, s naglaskom na osposobljavanje mladih ljudi na preuzimanje odgovornosti za vlastite živote te doprinos unaprjeđenju društva u kojem žive. Nastoji se izgraditi društvo u kojem se potrebe mladih prepoznaju i rješavaju na različitim razinama. Fokus rada leži u pružanju podrške mladima kako bi im se omogućilo pronalaženje prilika, poboljšanje kvalitete života i povećanje svijesti o vlastitim mogućnostima. Teži se stvaranju okruženja u kojem mladi aktivno sudjeluju u procesima donošenja odluka koje utječu na njih te preuzimaju odgovornost u procesu društvene transformacije.

Kako ističe Maja Knežević, asistentica i koordinatorica projekata, većina projekata provodi se s ciljem osnaživanja mladih kako bi postali odgovorni pojedinci potaknuti na osobni razvoj. Iako su projekti prvenstveno usmjereni na mlade, uključuju i one koji rade s mladima. U svrhu učinkovitije provedbe projekata, ostvarena je suradnja s različitim obrazovnim institucijama, poput fakulteta i škola te s ustanovama poput Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Pučkog otvorenog učilišta Osijek.

Sjedište organizacije nalazi se u Osijeku, dok su podružnice smještene u Vukovaru i Pirovcu, gdje je smješten i trening centar. U Pirovcu, organizacija provodi brojne projekte u sklopu Erasmus programa, koji se razvijaju i provode u suradnji s partnerima iz različitih europskih država. Proces započinje time što udruga osmisli i napiše projektni prijedlog koji zatim prolazi kroz fazu odobrenja. Nakon što je projekt odobren, partneri iz drugih država uključuju po pet ili šest mladih volontera, koji zatim dolaze u Pirovac i surađuju s lokalnim volonterima. Zajedno se bave različitim temama i aktivnostima, koje uključuju osobni razvoj, društveni angažman te različite edukativne i interkulturalne sadržaje.

Organizacija se oslanja na rad stalnih članova, ali i kratkoročnih volontera koji igraju ključnu ulogu u pripremi i provedbi aktivnosti. Kroz volonterski angažman, volonteri stječu nove vještine i priliku za upoznavanje ljudi sa sličnim interesima.

Financiranje aktivnosti odvija se prvenstveno preko projekata, a dodatni izvori prihoda uključuju organizaciju treninga i edukacija za druge institucije. Projekti, nakon što budu odobreni, osiguravaju glavninu financijskih sredstava za daljnji rad organizacije.

Projekt *Info-centar za mlade Osijek* omogućuje mladima svakodnevni pristup informacijama o prilikama koje im se nude, s ciljem njihovog informiranja i osnaživanja. Kroz taj projekt, korisnicima je omogućeno da osobno posjete centar te dobiju individualizirane informacije prilagođene njihovim potrebama. U slučajevima kada mladi nisu sigurni gdje pronaći relevantne informacije, Info-centar im pruža usmjeravanje i podršku, osobito u područjima kao što su obrazovanje, tečajevi, volontiranje i druge razvojne mogućnosti.

Projekt traje već više od 15 godina, tijekom kojih je postao široko prepoznatljiv među mladima. Zbog uspješnosti projekta i njegove vidljivosti, neki korisnici misle da je Info-centar zasebna udruga, iako je on zapravo sastavni dio aktivnosti koje provodi PRONI Centar za socijalno podučavanje.

Udruga surađuje s brojnim lokalnim udrugama, kao što su: DKolektiv, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Nansen dijalog centar i Waldorfska inicijativa ISKRA.

Osim projekta *Info-centar za mlade Osijek*, udruga posljednje tri godine provodi program Europske snage solidarnosti, kojim se omogućuje uključivanje domaćih i međunarodnih

volontera u njezin rad. U sklopu ovog programa, dosad su sudjelovali volonteri iz država poput Španjolske, Francuske i Turske. Program mladima nudi priliku za volontiranje uz pokrivanje svih troškova. Proces započinje objavom otvorenih poziva na platformi Europskih snaga solidarnosti, gdje se zainteresirani mladi mogu registrirati, pregledati dostupne pozive i stupiti u kontakt s organizacijom. Nakon prijave, provodi se selekcija kandidata, koja uključuje intervju, s ciljem odabira najprikladnijih volontera. S odabranim kandidatima sklapa se ugovor, obično na razdoblje od jedne godine. Tijekom tog perioda, volonteri stječu nova znanja i vještine, dok istovremeno doprinose zajednici kroz osmišljavanje i provođenje programa za mlade, poput radionica, predavanja i kvizova, koji se održavaju u prostorijama udruge ili u suradnji s drugim organizacijama, školama i institucijama.

Uspješnost provedenih aktivnosti procjenjuje se evaluacijama koje sudionici ispunjavaju nakon svake radionice. Takva metoda omogućuje organizatorima uvid u razinu usvojenih vještina i novih informacija jer su evaluacijska pitanja strukturirana na način da omogućuje zaključivanje o stečenom znanju. Uz to, povratne informacije prikupljaju se i usmenom komunikacijom.

Prema riječima asistentice i koordinatorice projekata, zadovoljni su odazivom i angažmanom mladih u zajednici, iako prepoznaju da postoji mogućnosti za poboljšanje. S obzirom na to da u Osijeku živi velik broj mladih, još uvijek značajan dio njih nije upoznat s postojanjem projekta ili udruge, što predstavlja dodatni motiv za povećanje napora u promociji i radu. Jedan od glavnih izazova koji udruga prepoznaje je nemogućnost sponzoriranih objava na društvenim mrežama, što ograničava doseg njihove publike. Ipak, mladi koji sami pronađu udrugu i aktivno se uključe u njezin rad uglavnom su oni koji su motivirani za osobni razvoj, stvaranje novih prilika i izlazak iz vlastite zone komfora. Najveći uspjeh u promociji postiže se kroz aktivnosti u školama i na fakultetima, gdje većina mladih saznaje za rad udruge.

Prema osobnim iskustvima koordinatorice i mentorice projekata, njezin profesionalni put obilježen je prekretnicom u razdoblju nezaposlenosti, kada je tražila priliku za osobni i profesionalni napredak. Knežević navodi kako je tada, preko jednog internetskog portala otkrila aktivnost PRONI centra vezanu uz edukaciju o pisanju EU projekata, na koju se odlučila prijaviti. Prije toga nije imala nikakvog iskustva s radom u udrugama, stoga je to za nju bilo potpuno novo i izazovno područje. Prvi susret s neformalnim obrazovanjem ostavio je dubok dojam na nju, osobito zbog prilike da upozna mlade ljude sličnih aspiracija, koji su

također tragali za novim znanjima i vještinama. Nakon završetka edukacije, pružila joj se mogućnost volontiranja u centru, što je trajalo godinu dana, nakon čega je dobila stalno zaposlenje u istoj organizaciji. Knežević tako naglašava važnost neformalnog obrazovanja i volonterskog angažmana kao ključnih koraka u izgradnji svoje karijere.

Kako bi se osigurala plaća za jednu osobu, često preuzima više od jednog zaduženja, stoga radi kao asistent i koordinator na tri ili četiri projekta istovremeno. Najveća promjena koju osjeti nakon uključivanja u udrugu i rada u njoj jest izlazak iz svoje zone komfora. U početku joj je komunikacija s medijima bila nepoznanica, a javni nastup, kao i mnogim mladima, predstavljao je izazov. Radom u udruzi, radila je na razvijanju tih vještina. Također, svakodnevno korištenje engleskog jezika u pripremama projekata pridonijelo je njegovom usavršavanju. Spoj usavršenih vještina javnog nastupa i komunikacije, kako na materinjem jeziku, tako i na engleskom jeziku, uz uspješno provedene projekte, doveo je do prirodnog rasta samopouzdanja, što ju je učinilo spremnijom za složenije zadatke.

Info-centar za mlade Osijek posebno ističe kao najutjecajniji projekt na njezin osobni razvoj, s obzirom na to da je na njemu radila od trenutka kada je zaposlena, već osam godina. Tijekom rada na tom projektu stekla je brojne kontakte s različitim suradnicima iz drugih udruga i institucija, ali i s mladim volonterima. Osim vrijednih uspomena, uspostavljeni kontakti često nadilaze vrijeme provedeno zajedno te se održavaju i nakon završetka projekta, ponekad vodeći prema budućim suradnjama. Posebno joj je zadovoljstvo pratiti napredak i osobni razvoj volontera nakon njihovog angažmana u projektu.

„Najviše me motivira kad vidim mlade koji dođu u udrugu, zainteresirani za volontiranje, a pritom su uplašeni i nesigurni. Nakon nekoliko godina rada, primjećujem ogromnu razliku – postaju sigurniji u sebe, napreduju i razvijaju se. To mi je posebno drago vidjeti, a ujedno smatram da je to možda i najbolji način kako možemo mjeriti uspjeh udruge.“ (Knežević, 2024)

3.4.2. DKolektiv - organizacija za društveni razvoj

Prema informacijama s mrežne stranice udruge DKolektiv, udruga se opisuje kao društveno-razvojna organizacija koja je nastala na temelju uspjeha petnaestogodišnjeg djelovanja Volonterskog centra Osijek u razvoju civilnog društva, demokratske kulture i volonterstva. Načela na kojima temelji organizacija su odgovornost, razumijevanje, tolerancija, nenasilje, poštivanje različitosti, solidarnost, humanizam i timski rad. Organizacija je prepoznata kao društveno osviještena te se naglašava promicanje komunikacije i suradnje, podrška ljudskim pravima i dostojanstvu, kao i jačanje društvene kohezivnosti i solidarnosti. Nadalje, ističe se aktivno slušanje i zagovaranje održivog razvoja te suosjećajnog, transparentnog i demokratskog društva.

Misija organizacije pružiti je inspiraciju i podršku razvoju demokratske kulture, civilnog društva i volonterstva, uz stvaranje prilika za jednake mogućnosti i poticanje aktivnog sudjelovanja građana.

Glavni izvori financiranja udruge uključuju programe poput Erasmus+, što ukazuje na to da udruga djeluje po principu pisanja i provedbe projekata, slično kao PRONI Centar za socijalno podučavanje.

Financijsku podršku pružaju i Grad Osijek i Osječko-baranjska županija, kao i sredstva iz nacionalnih institucija poput Ureda Vlade Republike Hrvatske za udruge. Također, značajnu potporu pružaju različita ministarstva i relevantni fondovi namijenjeni razvoju civilnog društva i obrazovnih inicijativa. Ujedno ostvaruju suradnju i financijsku podršku od veleposlanstava različitih država, uključujući Sjedinjene Američke Države, Ujedinjeno Kraljevstvo i Kraljevinu Norvešku.

Udruga trenutno provodi 12 aktivnih projekata koji pridonose razvoju civilnog društva, osnaživanju pojedinaca i jačanju lokalne zajednice. Primjerice, projekt *ALISA - Autentično liderstvo, inovacija, snaga, aktivizam* usmjeren je na prepoznavanje uloge i resursa žena u civilnom društvu, s ciljem vođenja procesa oporavka, jačanja otpornosti pojedinaca i zajednica te razvoja inkluzivnih društava.

Projekt *Žena s glasom* fokusira se na promicanje sudjelovanja žena u političkom procesu, osnažujući njihov glas i potičući ih na informirano uključivanje u proces donošenja odluka. Cilj je motivirati žene da svojim angažmanom podrže političke opcije koje promiču rodnu ravnopravnost i poboljšavaju položaj žena u društvu.

Tale - Tools for Active Listening and Empowerment istražuje ranjivost mladih i podiže svijest o raznolikosti među ranjivom mladeži, pružajući edukaciju radnicima s mladima o osnaživanju pripovijedanjem.

Udruga također prepoznaje važnost volontiranja kao ključnog pokretača razvoja socijalnog kapitala, pri čemu volonteri imaju neprocjenjivu ulogu u oblikovanju kohezivnog i stabilnog društvenog okruženja. Projekt *Razvoj volonterstva u Slavoniji i Baranji* naglašava važnost volonterstva kao integralnog dijela socijalnog modela, s ciljem doprinosa perspektivnom demokratskom razvoju. U tom kontekstu, volonterski centri djeluju kao snažan poticaj i podrška razvoju volonterstva.

Projekti koje udruga provodi obuhvaćaju različite vremenske okvire i oblike djelovanja. Dok su neki projekti relativno novi i aktivni tek od ove godine, drugi imaju dugotrajnu povijest te se kontinuirano provode već nekoliko godina. Takva raznolikost u trajanju projekata omogućava udruzi fleksibilnost u odgovaranju na trenutne potrebe zajednice, dok istovremeno osigurava kontinuitet djelovanja u područjima od strateške važnosti. Time se osigurava održivost u postizanju dugoročnih ciljeva, kao i sposobnost brze prilagodbe dinamičnim društvenim izazovima.

Projekt *Youth2Europe (Y2EU)*, koji je aktivan od 2022. godine, usmjeren je na promicanje sudjelovanja građana i nevladinih organizacija u demokratskom i građanskom životu, kao i na poticanje razmjene mišljenja i stavova o Europskoj uniji, njezinim institucijama, posebice Europskom parlamentu, te o procesima donošenja odluka. Projekt je dio programa Europske unije *Građani, jednakost, prava i vrijednosti (CERV)*, a uključuje mlade iz Hrvatske, Italije, Litve i Portugala, koji kroz simulacije i kampanje podizanja svijesti sudjeluju u demokratskim procesima, uključujući simulaciju rada Europskog parlamenta. Cilj tih aktivnosti ojačati je demokratsko sudjelovanje mladih, omogućavajući im praktično iskustvo zakonodavnih procedura te približavanje europske institucije građanima koje one predstavljaju.

Važno je napomenuti da je pandemija COVID-19 imala značajan socioekonomski utjecaj na građansko i političko sudjelovanje, čineći bavljenje ovim pitanjem ključnim za osnaživanje mladih. Politički angažman donosi dugoročne koristi, pridonosi jačem osjećaju europskog identiteta te povećava osjećaj vrijednosti i pripadnosti zajednici među mladima.

Nositelj projekta, Mano Europa iz Litve, zajedno s tri partnerske organizacije: DKolektiv iz Hrvatske, DYPALL Network iz Portugala i Glocal Factory iz Italije, razvija i promovira

rješenja za poticanje aktivnog građanstva mladih. Projekt osnažuje mlade i širu javnost za aktivno sudjelovanje u demokratskim procesima kroz inkluzivne simulacije Europskog parlamenta i neformalne obrazovne aktivnosti.

Prema bivšoj volonterki Klaudiji Bolmanac, koja je sudjelovala u projektu, navodi kako joj je sudjelovanje omogućilo upoznavanje s temama s kojima prethodno nije bila u potpunosti upoznata, poboljšanje vještine komunikacije na engleskom jeziku, kao i izlazak iz vlastite zone komfora. Kao inače rezervirana i povučena osoba, bila je potaknuta na aktivno sudjelovanje i interakciju u svim projektom obuhvaćenim aktivnostima, što je pridonijelo njezinom osobnom razvoju.

Udruga DKolektiv odlikuje se značajnim umrežavanjem, koje se očituje kroz održavanje osobnih kontakata i zajedničko usmjerenje prema cilju poboljšanja lokalne zajednice. Ta se povezanost ne ogleda samo u raznolikim izvorima financiranja, već i u uspješnim suradnjama s različitim lokalnim i međunarodnim institucijama i udrugama. Raznoliki izvori financiranja, uključujući lokalne, nacionalne i međunarodne fondove, svjedoče o opsežnoj mreži s kojom udruga surađuje, omogućavajući joj da ostvari značajan utjecaj kako na lokalnoj, tako i na globalnoj razini.

Ivana Kovačević, studentica Studija socijalnog rada koja aktivno sudjeluje u radu udruge DKolektiv, ističe kako Društveni atelje predstavlja sigurno i inspirativno okruženje koje spaja kreativnost s težnjom za društvenim promjenama. Atelje pruža brojne mogućnosti za kreiranje sadržaja relevantnih tema poput ljudskih prava, demokracije i ravnopravnosti i omogućuje inovativnu i atraktivnu diskusiju o važnim temama. Svojim djelovanjem Društveni atelje ne samo da upotpunjuje zajednicu, nego je i zbližava.

Ivana Kovačević navodi da je Društveni atelje postao ključni dio njezinog obrazovanja zahvaljujući praksi u sklopu fakulteta, s obzirom na njezino zanimanje za socijalni rad u zajednici. DKolektiv bio je prvi izbor zbog njezinog interesa za postizanje društvenih promjena na mezo razini. Tijekom angažmana u udruzi, razvila je organizacijske vještine i vještinu upravljanja vremenom te je stekla nove vještine pregovaranja, koordiniranja volontera i vođenja sastanaka.

Gledajući unatrag, ističe kako je iskustvo u Društvenom ateljeu obogaćeno brojnim poznanstvima i suradnjom s volonterima, udrugama, sudionicima Erasmus programa, mladim ljudima, starijim osobama i osobama s poteškoćama. Posebno naglašava značaj aktivnosti

poput predavanja *U mojim cipelama*, na kojem osobe s invaliditetom dijele svoja životna iskustva i izazove s kojima se suočavaju. Kovačević smatra da je takva aktivnost od iznimne važnosti za senzibiliziranje zajednice prema izazovima osoba s invaliditetom i za pronalaženje načina da zajednica pomogne u prevladavanju tih izazova.

Ispitanica je bila angažirana u nekoliko značajnih projekata koji su imali različite ciljeve i pristupe. Projekt *Stop Loneliness, Start Volunteering* bio je usmjeren na istraživanje utjecaja volontiranja na smanjenje usamljenosti među mladima. Kroz projekt *Youth2Europe* (Y2EU), koji je imao za cilj povećanje političke pismenosti i promicanje izbora za Europski parlament, ispitanica je aktivno sudjelovala u različitim kampanjama, uključujući festival, *podcast* i simulaciju rada Europskog parlamenta.

U sklopu projekta *Generations for Earth*, koji je bio usmjeren na promicanje međugeneracijske solidarnosti i ekološke osviještenosti, ispitanica je doprinijela razumijevanju važnosti očuvanja okoliša kroz međugeneracijsku suradnju.

Osim toga, bila je uključena u aktivnost pod nazivom *Društvene igre za društvene promjene*, koja je za cilj imala podizanje svijesti o socijalnim problemima poput siromaštva, isključenosti i nepravde. Kroz tu aktivnost, nastojala je zajednici prikazati probleme s kojima se suočavaju na inovativan i interaktivan način.

„Kao najdražu aktivnost, izdvojila bih svoju prvu samostalnu aktivnost uz podršku mentora – *Društvene igre za društvene promjene*. Ta aktivnost omogućila mi je uvid u proces izrade i provedbe društveno angažiranih igara te je značajno pridonijela mojem razumijevanju kako ideja prelazi u realizaciju i što je sve potrebno za uspješnu implementaciju. Također, posebne uspomene vežem za aktivnosti provedene s Klubom volontera, gdje su osobne priče svakog člana doprinijele bogatstvu zajedničkog iskustva i međusobnom nadopunjavanju. Aktivnosti u kojima sam sudjelovala pri kreiranju bile su osobito značajne jer su mi omogućile uvid u ono što se događa iza kulisa, pružajući dragocjeno iskustvo u organizaciji i vođenju projekata.” (Kovačević, 2024)

Ističe da se njezina osnovna uvjerenja nisu promijenila, dok je njezina perspektiva doživjela promjenu. Shvatila je da samo osmišljavanje zanimljivih aktivnosti nije dovoljno - ključni su pojedinci koji će se na te aktivnosti odazvati. Naglašava važnost planiranja aktivnosti uzimajući u obzir perspektive i interese sudionika.

Kao glavne probleme navodi izazove u vezi s održivošću aktivnosti, posebno u kontekstu kontinuiranog provođenja i održavanja tih aktivnosti na dugoročnoj osnovi. Također, ističe poteškoće u postizanju šireg dosega među članovima zajednice, uključujući strategije za uključivanje manje angažiranih građana u zajednicu.

3.5. Ekološke i kulturno umjetničke udruge

Očuvanju okoliša, promicanju kulturne baštine i poticanju kreativnog izražavanja u lokalnim zajednicama uvelike pridonose ekološke i kulturno-umjetničke udruge. Te grupe služe kao katalizatori pozitivnih promjena u gradu Osijeku, ujedinjujući ljude iz svih sredina i interesa u potrazi za očuvanjem okoliša i umjetničkim napretkom. Potiču mogućnosti volonterskog rada, obrazovanja i umjetničkog izražavanja uz podizanje svijesti javnosti o važnosti zaštite okoliša i kulturnih vrijednosti. Djeluju kao demokratsko, otvoreno i etično društvo.

3.5.1. Udruga PLANTaža

Misija udruge temelji se na promicanju ekologije, poticanju kreativnosti te osmišljavanju aktivnosti koje pridonose unaprjeđenju zajednice kroz područja kulture, umjetnosti, poduzetništva i održivog razvoja. Osnivanje udruge motivirano je potrebom za razvojem i podrškom ekoloških, kulturnih i umjetničkih inicijativa koje imaju za cilj pozitivan društveni razvoj i poboljšanje kvalitete života u Osijeku, ističe Darija Walter, predsjednica osječke udruge PLANTaža.

Od samog osnivanja, ostvareno je više od 500 različitih programa i aktivnosti, uključujući projekte poput *Zlatne godine*, *Urbane intervencije*, *Zelena školica*, ekološkog festivala *PLANTida* i brojni drugi.

U sklopu projekta *Zaželi – PLANTaža* osigurava se pružanje usluga potpore i podrške ciljanoj skupini, osobama starijima od 65 godina, čime se pridonosi njihovoj socijalnoj uključenosti, prevenciji institucionalizacije, ostanku u vlastitom domu te ostvarivanju prava na život unutar zajednice.

Projekt *Urbane intervencije* usmjeren je na istraživanje prostornih odnosa kroz spoj arhitekture i ulične umjetnosti, omogućavajući interakciju između obnovljenih objekata i lokalne zajednice. Primjer takve intervencije predstavlja obnovljeno tramvajsko stajalište iz 1926. godine koje je postalo galerija na otvorenom.

Projekti *Zelena školica* i *MOSS* (Mobilna solarna stanica) povezuju edukativne projekte čije se aktivnosti provode u više od 20 osnovnih škola na području Osijeka i Osječko-baranjske županije. Ciljevi tih projekata uključuju promoviranje održivog načina života i ekološke svijesti provedbom kreativnih radionica i predstavljanjem edukativnih video materijala.

Projekt *Travnate perspektive* bavi se preispitivanjem pristupa urbanom zelenilu, naglašavajući potrebu za inovativnim načinima brige o zelenim površinama. Edukacijom o očuvanju okoliša nastoji se osnažiti zajednica, promovirajući kulturu održivosti i aktivno sudjelovanje u njezi zelenih površina. Suradnjom s lokalnim entitetima, stručnjacima i širom zajednicom, projekt teži ostvarivanju pozitivnih promjena u ekološkoj i društvenoj dinamici lokalnog područja.

Ekološki festival *PLANTida* posvećen je temama ekologije, a ovogodišnje izdanje fokusiralo se na tekstil, održivost i utjecaj modne industrije, osobito na utjecaj brze mode na okoliš. Cilj festivala bio je podizanje svijesti javnosti o ekološkim problemima povezanih s tekstilom, pružanje edukacije građanima o štetnim učincima modne industrije na okoliš te promoviranje održivih alternativa brzom modi i tekstilnoj proizvodnji. Na taj način, udruga nastoji potaknuti građane na promišljanje o ulozi tekstila u njihovim životima i njegovom utjecaju na okoliš.

U mjerenju uspješnosti, udruga primjenjuje kvantitativne metode, poput praćenja broja sudionika u organiziranim aktivnostima, događajima i projektima. Posebna pažnja posvećuje se broju novih članova, volontera, kao i uspješno provedenih projekata. Osim toga, udruga prati i kvalitativne pokazatelje kroz povratne informacije zajednice, uključujući ankete, intervjue i grupne diskusije s korisnicima usluga, partnerima i članovima zajednice. Na taj se način ocjenjuje stupanj zadovoljstva te identificiraju konkretne promjene u kvaliteti života ili u rješavanju problema na koje se projekti odnose.

Analiza dugoročnog učinka također je važan aspekt evaluacije, a prati se kroz promjene unutar zajednice, primjerice poboljšanje u socijalnoj koheziji, obrazovanju, zdravlju ili ekološkoj održivosti. Ti učinci zahtijevaju dugoročno praćenje kako bi se dobila realna procjena uspješnosti provedenih intervencija. Osim toga, udruga redovito provodi evaluacije ostvarenja strateških ciljeva te koristi rezultate kako bi unaprijedila buduće aktivnosti i prilagodila pristup potrebama zajednice. Takav pristup osigurava kontinuirani razvoj i odgovornost prema zajednici kojoj služi.

Udruga ostvaruje redovitu suradnju s lokalnim nevladinim organizacijama, obrazovnim ustanovama, općinskim i gradskim tijelima te privatnim sektorom. Takva partnerstva

omogućuju zajedničko planiranje i provedbu projekata koji odgovaraju specifičnim potrebama zajednice. Primjeri uključuju zajedničke inicijative u područjima obrazovanja, socijalne pomoći i ekoloških projekata, kao i suradnju pri organizaciji različitih festivala.

Udruga se često suočava s nekoliko izazova u radu sa zajednicom. Jedan je od glavnih problema ograničenost financijskih sredstava, koja otežava provedbu planiranih projekata, osobito dugoročnih inicijativa koje zahtijevaju kontinuiranu podršku. Financijska sredstva često se osiguravaju prijavom na natječaje, pri čemu je potrebno uskladiti potrebe natječaja s ciljevima i misijom udruge.

Također, unatoč naporima da se poveća sudjelovanje članova zajednice, često se susreće nedovoljna motiviranost i pasivnost građana. Mnogi nisu svjesni važnosti sudjelovanja ili sumnjaju u svoju sposobnost da naprave promjenu, što otežava mobilizaciju i smanjuje potencijal za postizanje šireg društvenog utjecaja.

Rad s lokalnim vlastima i institucijama može biti usporen zbog birokratskih procedura, što dovodi do kašnjenja u provedbi projekata te otežava dobivanje potrebnih dozvola i podrške. Takve administrativne prepreke često su dugotrajne i komplicirane, i u konačnici negativno utječu na učinkovitost udruge.

Naposljetku, određene skupine u zajednici, poput starijih osoba i socijalno ugroženih, često nemaju dovoljno informacija ili pristupa obrazovanju i tehnologiji, što stvara poteškoće u komunikaciji i smanjuje njihovu sposobnost aktivnog sudjelovanja u projektima, ograničavajući mogućnost njihovog uključivanja u aktivnosti udruge.

Udruga primarno osigurava financijska sredstva prijavama na natječaje koje raspisuju državne institucije, lokalne vlasti, europski fondovi i međunarodni donatori. Prijavljuje se na natječaje koji su usklađeni s njezinim ciljevima i područjima djelovanja, poput društvene uključenosti, edukacije, zaštite okoliša i kulture, što omogućuje financiranje specifičnih programa i aktivnosti.

Osim toga, važan su izvor sredstava redovne donacije od pojedinaca i poslovnih subjekata, koje značajno doprinose dugoročnoj održivosti udruge. Udruga također generira sredstva prodajom proizvoda (poput promotivnih materijala) i uslugama (kao što su edukacije, radionice, savjetovanja i administrativna podrška). Takav način financiranja omogućuje diverzifikaciju prihoda i smanjuje ovisnost o donacijama i projektima.

Prema riječima Darije Walter, predsjednice udruge, „odluka o pridruživanju udruzi proizašla je iz želje za doprinosom pozitivnim promjenama u zajednici te težnje za sudjelovanjem u inicijativama koje promiču društvenu odgovornost i solidarnost. Uvjerenje je da zajednički rad može donijeti stvaran utjecaj na život ljudi, dok udruga pruža platformu za usmjeravanje vlastitih vještina, vremena i energije prema važnim ciljevima. Također, misija udruge i njezini projekti, koji obuhvaćaju područja kao što su zaštita okoliša, obrazovanje, ljudska prava i socijalna uključenost, odražavaju osobne interese i vrijednosti, što je omogućilo uključivanje u zajednicu posvećenu stvaranju pozitivnih promjena.“

„Sudjelovanje u projektima omogućilo mi je usvajanje novih specifičnih vještina, poput pisanja projektnih prijedloga, prikupljanja sredstava, upravljanja budžetima ili korištenja alata za analizu podataka. Te su vještine korisne ne samo za rad u udruzi, nego i za moj profesionalni život. Kroz rad na različitim projektima i aktivnostima, imala sam priliku surađivati s raznolikim skupinama ljudi. To mi je omogućilo unaprjeđenje komunikacijskih vještina, kako u timskom radu, tako i u vođenju sastanaka ili predstavljanju projekata. Organizacija događaja i koordinacija aktivnosti dodatno su mi pomogle u boljem planiranju i upravljanju vremenom. Aktivno sudjelovanje u projektima koji pomažu ranjivim skupinama ili se bave društvenim izazovima povećalo je moje razumijevanje za probleme s kojima se suočavaju različiti dijelovi zajednice. Ovo iskustvo razvilo je moju empatiju i sposobnost gledanja na situacije iz tuđe perspektive.“ (Walter, 2024)

„Kroz sudjelovanje u zajedničkim inicijativama, shvatila sam koliko moćna zajednica može biti kada ljudi rade zajedno. Vidjeti kako timski rad i kolektivni naponi donose stvarne rezultate promijenilo je moje uvjerenje o tome koliko lokalne akcije mogu biti učinkovite. Naučila sam da promjena ne dolazi samo od velikih političkih odluka, već i od malih, svakodnevnih akcija koje svi možemo poduzeti. To me motiviralo da preuzmem proaktivnu ulogu, ne samo unutar udruge, već i u privatnom životu.“ (Walter, 2024)

4. ZAKLJUČAK

Naposljetku, može se istaknuti da su članovi udruga, bilo da sudjeluju dugoročno ili kratkoročno, stekli određene osobne koristi, kao i pozitivno doprinijeli svojoj lokalnoj zajednici. Većina ispitanika naglasila je dobrobiti u smislu širenja vlastitih vidika, upoznavanju različitih kultura te osjećaju uspjeha i zadovoljstva nakon uspješno realiziranih projekata ili aktivnosti. Iako se individualni motivi mogu razlikovati, zajednička je karakteristika svih članova udruga želja za napretkom i doprinosom svojoj zajednici.

Tijekom vremena, naporima organizacija doprinosi se razvoju dugotrajnih društvenih mreža koje jačaju sposobnost lokalnih zajednica da se odupru društvenim, ekonomskim i ekološkim poteškoćama. Takva umreženost često se koristi za promicanje kreativnih rješenja za društvena pitanja. Tom vrstom koordiniranih napora pridonosi se pravednijem i inkluzivnijem društvu stvarajući potreban prostor za sudjelovanje različitih društvenih skupina. Tim pristupom zadovoljavaju se trenutne potrebe zajednice, dok se istovremeno postavljaju temelji za dugoročni rast.

Unatoč značajnom broju aktivnih udruga u Osijeku, interes i odaziv građana ne prati tu razinu aktivnosti, što ukazuje na potrebu daljnjeg poticanja građanskog angažmana. Važno je naglasiti da bi se kroz obrazovni sustav, od najranije dobi, trebala usađivati svijest o vrijednosti društvenog angažmana. Na taj način, djeci bi se ukazalo na dugoročne koristi koje takva aktivnost može donijeti, kako za zajednicu, tako i za njihov osobni razvoj. Time bi se dugoročno osiguralo bolje razumijevanje važnosti aktivnog sudjelovanja u društvu te potaknuo veći interes za uključivanje u rad udruga.

S obzirom na prethodno navedeno, jasno je da lokalno djelovanje udruga ima neprocjenjivu vrijednost u svakodnevnom životu zajednice. Razna gradska događanja, prosvjedi i inicijative posljedica su djelovanja različitih udruga. Oni služe kao promicatelji promjena i rješavanja određenih problema. Važan su čimbenik društvenog života jer ispunjavaju prostor koji ostavljaju država ili privatne institucije koje ne mogu ili ne žele djelovati te na taj način doprinose kulturnom i društvenom životu zajednice, ali i aktivizmu, dijalogu i suradnji među građanima. Razgovori s članovima koji su aktivno angažirani u različitim udrugama omogućili su bolji uvid u rad udruga, ali i njihov značaj.

5. LITERATURA

1. Barić, S., & Dobrić, D. (2012). Europeizacija civilnog društva u RH: Shvaćanje socijalnog kapitala ozbiljno? *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 33(2), str. 883-916.
2. Bežovan, G. (2005). *Civilno društvo*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
3. Bežovan, G., i Zrinščak, S. (2007). Postaje li civilno društvo u Hrvatskoj čimbenikom društvenih promjena? *Revija za socijalnu politiku*, 14(1), str. 1-27.
4. Bolmanac, K. (2024). "Utjecaj udruga na lokalnu zajednicu." Usmeni razgovor s Elenom Žulj.
5. Christens, B. D., i Lin, C. S. (2014). Influences of community and organizational participation, social support, and sense of community on psychological empowerment. *American Journal of Community Psychology*. (Datum pristupa: 20.08.2024).
6. DKolektiv. Pristupljeno 05. rujna 2024. URL: <https://www.dkolektiv.hr/public/hr>.
7. Gojević, V., i Vidak, I. (2020). Odnosi s javnošću u neprofitnim organizacijama na primjeru Hrvatskoga Crvenoga križa. Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
8. Gramsci, Antonio. *Prison Notebooks*. Uredili i preveli Quentin Hoare i Geoffrey Nowell Smith. ElecBook, London, 1999. Transkribirano iz izdanja Lawrence & Wishart, London, 1971. URL: <https://uberty.org/wp-content/uploads/2015/10/gramsci-prison-notebooks.pdf>.
9. Gradsko društvo Crvenog križa Osijek. Pristupljeno 4. rujna 2024. URL: <https://www.crvenikrizosijek.hr/projekti/>.
10. Klepić, Z. (2015). Prezentacija: Povijesni razvoj neprofitnih organizacija. Preuzeto s https://ef.sum.ba/sites/default/files/nastavni-materijali/1.3.povijesni%20razvoj_0.pdf.
11. Knežević, M. (2024). "Utjecaj udruga na lokalnu zajednicu." Usmeni razgovor s Elenom Žulj.
12. Kovačević, I. (2024). "Utjecaj udruga na lokalnu zajednicu." E-mail intervju s Elenom Žulj.
13. Palić, D. (2024). "Utjecaj udruga na lokalnu zajednicu." Usmeni razgovor s Elenom Žulj.
14. Proni Centar za socijalno podučavanje. Pristupljeno 4. rujna 2024. URL: <https://proni.hr/>.
15. Riznić, M. (2024). "Utjecaj udruga na lokalnu zajednicu." E-mail intervju s Elenom Žulj.

16. Statut Udruge Pobjede. 2016. Skupština Udruge Pobjede. Narodne novine, 74/14. Status: nije javno dostupan.
17. Suknović, M. (2024). "Utjecaj udruga na lokalnu zajednicu." E-mail intervju s Elenom Žulj.
18. Tocqueville, A. *O demokraciji u Americi*. Nakladnici: Jesenski i Turk, 2022.
19. Vujadinović, D. (2008). Civilno društvo i politička kultura. *Filozofska istraživanja*, 1(21-33), str. 21-33.
20. Vlajčić, A. M. (2024). "Utjecaj udruga na lokalnu zajednicu." E-mail intervju s Elenom Žulj.
21. Walter, D. (2024). "Utjecaj udruga na lokalnu zajednicu." E-mail intervju s Elenom Žulj.
22. Zrinščak, S., i Bežovan, G. (2007). Postaje li civilno društvo u Hrvatskoj čimbenikom društvenih promjena? *Revija za socijalnu politiku*, 14(1), str. 1-27.

6. PRILOZI

6.1. Popis slika

Slika 1. Nestalne granice civilnog društva

3